

?

NARUČITELJICA:

Ivana Bago (DeLve)

Sedmi naručitelj, Ivana Bago (DeLve) u projektu Amele Frankl *Što nosim šalje mail* u kojem analizira i preispituje smisao projekta. *Mail* nije eksplicitna narudžba. Međutim, Ivana Bago piše: “Mislim da se moj mail sam po sebi mogao shvatiti kao narudžba ovisno o tome kakav je bio odgovor na njega. (...) postavljam ta pitanja koja potencijalno mogu utjecati na neko samopropitivanje unutar projekta.”

Dakle, je li *mail* Ivane Bago (DeLve) narudžba ili nije? Realizira li umjetnica narudžbu ili ne? Ima li rad ili ne? Neizvjesno je organizira li uopće izložbu i hoće li se sedma najava projekta doista dogoditi ili neće. I konačno, sudjeluje li DeLve (Ivana Bago) uopće u projektu ili ne?

PISMO

4. 4. 2012. u 18 sati, Ekstenzija, MSU

La Gaité lyrique, Paris • foto: Aneta Frankl

6. srpnja 2011.

Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Amela Frankl

Primatelj: Ivana Bago i Antonija Majača (DeLve)

Pozdrav Ivana i Antonia,
javljam vam se u vezi s projektom "Što nosim" i predlažem da se vidimo i porazgovaramo o vašoj narudžbi za projekt.

Javite mi koji dan vam odgovara.

Pozdrav,

Amela

28. kolovoza 2011.

Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Amela Frankl

Primatelj: Ivana Bago i Antonija Majača (DeLve)

Pozdrav Antonia i Ivana,
javljam vam se u vezi s projektom "Što nosim". U idućem periodu planiram realizirati vašu narudžbu, pa vas molim da mi pošaljete svoj prijedlog.

S obzirom da na moju poruku upućenu 6. srpnja niste odgovorile, molim vas da me, ukoliko odustajete od suradnje, obavijestite.

Pozdrav,

Amela Frankl

29. kolovoza 2011.

Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Institut za trajanje, mjesto i varijable DeLve

Primatelj: Amela Frankl

Kopija: Antonija Majača (DeLve)

Draga Amela,

Oprosti na dosadašnjem nejavljanju. Malo nam je teško smisliti narudžbu jer zapravo ne znamo neki opseg mogućnosti. Vidimo da si imala i neke razgovore u sklopu projekta s ljudima iz Francuske. Da li to znači da postoji neki budžet s kojim možeš nekoga dovesti ili možda prikupiti neku literaturu o određenoj temi npr.?

Hvala na odgovoru i puno pozdrava,

tonja i ivana

Razmijenile smo još nekoliko *mailova*, ali nismo uspjele dogovoriti sastanak. Predlagala sam susret uživo sa svakim naručiteljem jer sam smatrala da je učinkovitije razgovarati o narudžbi i objasniti projekt, uspostaviti odnos s naručiteljem izravno, a ne preko elektroničke pošte. U slučaju ove narudžbe nismo imali tu mogućnost i tijekom realizacije pokazalo se da je početna razmjena bila nužna za bolje razumijevanje naših odnosa i položaja u projektu. Unatoč tome, a možda čak i zbog toga, narudžba DeLvea dovela je do zanimljivih, ponekad vrlo intenzivnih situacija te zauzela važnu i potrebnu "nišu" u projektu.

29. studenoga 2011.

Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Ivana Bago (DeLve)

Primatelj: Amela Frankl

Kopija: Antonija Majača

Draga Amela,

Tonja sada više nije u Zagrebu, ja putujem uskoro i nema me do siječnja. Planiram sutra ići na Žilnikov film i razgovor pa se eventualno možemo tamo kratko vidjeti ako si i ti to možda planirala?

Međutim, ono što mi se u ovom trenutku, naprosto na temelju pisane korespondencije i poznavanja projekta iz najava MSU-a (a tu bi se stvari možda promijenile kroz susret mimo inboxesa i browsera) čini kao jedino relevantno, je neka suvisla (samo) refleksija o samom projektu. Nije mi uopće cilj da budem destruktivna, međutim činjenica je da, barem u našoj recepciji, tvoj poziv naprosto ne generira nikakav angažirani odgovor, odnosno nikakvu putanju koja bi ukazala da smo zaista uvučeni u igru, da osjećamo entuzijazam i istinsku želju za razmjenom, što je naprosto preduvjet za sudjelovanje u ovom projektu. Naravno, to nije tako ako se on shvati gotovo kao neka vojnička vježba, bazirana na ekonomiji interesa: nalogodavatelj ima neki posao kojeg ne može ili ne stigne obaviti, i onda ti kao vojnič-umjetnica krećeš po zadatku, istovremeno vježbajući "slobodu" i "kreativnost". Narudžba s BLOK-om uostalom pokazuje da tu ima eto baš neke prisile, koja rezultira na koncu upravo vojničkim zadatkom, ali ne bih uopće rekla – kako si ti u tekstu navela (ili oni, ali nisu neposredno citirani) – instrumentalizacije kustosa od strane umjetnika. Ne vidim kako su oni tu jednoznačno instrumentalizirani, nije to taj oblik prisile, nego upravo onaj u kojem se postavlja kao zahtjev i temeljni uvjet igre da netko uopće mora imati želju – odnosno naredbu koja će ti omogućiti "ispunjenje želje". Nametnute želje dakako internaliziramo samo ako je njihov karakter prinude skriven a ne eksplicitan

kao što je ovdje. U smislu u kojem tvoj projekt mogu vidjeti jedino kroz autentičnost te želje – za razmjenom, suradnjom, radikalnim rastvarenjem onoga “što se nosi” i onoga “koji nosi” – pristati na puki utilitarizam ili tehnicizam suradnje u nedostatku te autentičnosti, čini mi se ciničnim, i rezultira u nekom pukom zadovoljavanju forme projekta, izvježbavanja klišeja odnosa kustosa kao naručitelja i umjetnika kao izvršitelja i “kreativnih” pomaka koje umjetnik u zadanoj širini manevarskog prostora eto ipak osvaja. Ne tvrdim da je to u ostalim izvedbama projekta bilo tako jer dokumentaciju i prezentaciju nisam ni vidjela, međutim to čitam i iz samih opisa, a narudžba BLOK-a ukazuje na hiperbolizaciju upravo takve mogućnosti čitanja. Dakako, može se raditi i o tome da ja naprosto nemam mašte; u pozivu za igru ne mogu pronaći ništa pametno, zabavno, korisno, subverzivno što bih “poželjela”. Međutim, bit će da ipak nije tako, jer je samo lansiranje imaginacije naprosto onemogućeno bazičnim pitanjima koja se stalno vraćaju vezano uz samu artikuliranost i smisao projekta. Neka od tih pitanja su:

Što nosim? – ovo je postavljeno kao zagonetka projekta, pa bi upravo neka analiza njegovih postavki i dosadašnjih rezultata predstavljala relevantan korak u njenom odgonetavanju. Kao i svaka zagonetka, i ova odmah priziva psihoanalitičko čitanje. Narudžba BLOK-a sa svojim zahtjevom zguljivanja kože do krvi opet upućuje na takvu zadatost projekta – ispunjenje nesvjesne želje umjetnice? – za potpunim ogoljavanjem (od “odjeće” koju “nosi”), i više od toga, potpunim predanjem (razotkrivajući ono što “zaista” nosi). Opis projekta je pun psihoanalitičkih “omaški” – ako ga je djelomično pisao kustos a ne umjetnica, onda ga svakako treba drugačije i čitati, ali u principu perspektiva je samo izokrenuta. Izlika takvog projekta samoogoljavanja, pronalaska skrivenog srca tame unutar same sebe, je, ni manje ni više nego uspostavljanje “neobičnih veza kulturne i umjetničke scene Zagreba i Pariza”. Od svih pridjeva, baš neobičnih (unheimlich?); zašto bi u tim vezama ili njihovom uspostavljanju (kao da uostalom ne postoje) bilo ičeg “neobičnog”? I na koji način projekt ispunjava obećanje uzdizanja tog inače prozaičnog kulturno-političkog zadatka u neobičnost, začaranost? Za taj zadatak “logično” je odabrano 14 kustosa, umjetničkih udruga i aktivista, valjda stoga što su oni i obično pletači pletiva tih veza, iako one su ovdje uneobičajene time što se ostvaruju kroz poziv na “očekivanje ispunjenja želje”. Želja se uostalom želi, žudi, a ne očekuje!! Očekuje se ispunjenje nekog plana ili programa na primjer. Upravo to i pokazuje da se i ne radi o želji samih “naručitelja”. U ponavljanju klišeiziranog obrasca kustosa (svi su uglavnom kustosi/kustoske udruge, povjesničari umjetnosti i jedan umjetnik – trebamo pretpostaviti da su oni svi implicitno i aktivisti, jer onih koji bi se primarno tako mogli definirati nema) – dakle u klišeju kustosa

kao autoriteta i umjetnika kao podanika koji se istovremeno povinuje i opire tom (roditeljskom) autoritetu, ispunjenje želje je umjetničin zadatak, a libidinalnost projekta doseže vrhunac u dijelu statementa koji više nego jasno iscrtava sado-mazohistički obrazac: “afirmirati slobodu kroz kušnju”, kroz “nadilaženje ograničenja”, “improvizirati ali kako bi se ispunile neočekivane upute naručitelja”.

Možda je ova interpretacija tendenciozna, a i psihoanalitički alati prizvani su ovdje “po sjećanju” i amaterski; međutim, kako drukčije čitati nešto što započinje kao uspostavljanje veza između kulturnih scena – tako intersubjektivno i ekstrovertiran, društveno-gradbeni zadatak – a završava tako naglašenim fokusom na samome sebi, tražeći izgubljeni i skrivenu srž umjetničkog subjekta kroz okvir samoinicijativno uspostavljenog autoriteta kustoske figure – jer kako proganjati slobodu bez autoriteta? Sami kustosi ovdje tek love u mutnom, jer ni ne znaju što love, dok im umjetnica ne ponudi da će im ispuniti želju ako je puste. Oni je puštaju iako je nisu ni lovili i pritom brzo smišljaju želju koja, u većini realiziranih projekata, pokazuje da o nekoj autentičnoj želji ne može biti ni riječi.

Zašto bi inače, ako je cilj projekta stvaranje “neobičnih veza” između kulturnih scena temeljenih na želji, uopće u igru bili pozvani kustosi? Nemaju li upravo oni najviše mogućnosti i privilegija – pa i javnih sredstava i, na kraju krajeva, dužnosti – da takve veze uspostavljaju? Primjerice, kustosica MSU-a Iva Rada Janković poželjela je od umjetnice realizaciju razgovora s kustosicom i kritičarkom Idom Biard, autoricom jednog od najzanimljivijih projekata umjetnosti 70-ih Galerija stanara. Izbor se čini logičan, ta Galerija stanara upravo je i bila ključno mjesto uspostavljanja veza zagrebačke i pariške umjetničke scene 70-ih, a i inzistiranja na prostoru slobode. Ovaj prijedlog gotovo je legitimacija samog projekta Što nosim?. Međutim, nije li besmisleno da je upravo to “neobična” želja kustosice MSU-a? Što je u njoj neobično i zar je projekt propitivanja osobne slobode kroz umjetnički projekt jedina prilika ostvarivanja te kustosičine želje? Kao da se Ida Biard nastanila na Marsu, i kao da je Amela Frankl među rijetkima koji imaju pristup toj planeti pa joj može prenijeti poruku iz drugog kraja svemira iz jednog muzeja na planeti Zemlji. Zar ne bismo očekivali od Muzeja da vlastitom inicijativom, sredstvima i programom pozove Idu Biard (koja, uostalom, povremeno i dolazi u Hrvatsku) na otvoreni razgovor i susret s publikom, budući da je arhiv Galerije stanara i dio stalnog postava Muzeja? Ili da vlastitim naporima inicira put do Pariza i napravi željeni intervju? Zašto je umjetnička potraga za slobodom rezultirala predstavljanjem projekta kao “realiziranog” iako se intervju nije ni dogodio? S takvim postavkama koje unaprijed

onemogućuju razgovor, nije li sve vodilo k tome da se ne dogodi, jer na koncu što je jedna Ida Biard, ili Iva Rada Janković, na kraju krajeva i Amela Frankl, naspram “umjetničke slobode”? Dokumentaciju nisam vidjela, pa o razlozima imenovanja realizacije ove narudžbe – Etika heroja – mogu tek (sa zebnjom) nagađati, kao i o razlozima neautoriziranog objavljivanja korespondencije kao još jedne posljedice vježbanja licentiae poeticae (slučajno sam u susretu s Idom Biard i iskazujući žaljenje što nisam prisustvovala njenom “gostovanju” u Muzeju saznala da nikad nije bila čak ni obaviještena da je išta vezano uz ovaj projekt predstavljeno u Muzeju).

Drugi projekti pokazuju jednaku nemoć i pat poziciju naručitelja, u zahtjevu eksponiranja najneobičnijih želja i zahtjeva, pa te želje naprosto i dalje odražavaju profesionalne interese, ponekad i s izraženom osobnom notom, međutim uvijek nešto utilitarno, nešto što bi čovjek već ionako sam nekad učinio, kad bi imao malo više vremena, novca, manje obaveza itd. Tako teoretičar dizajna naručuje vinil The Velvet Underground s poznatom Warholovom bananom. Pored opet libidinalnih konotacija – falusoidnog simbola kao predmeta želje ali ostavimo to – za umjetnicu u ovoj narudžbi nema ništa neobično, ne iskušava njene granice, tek je trebala kupiti vinil, pa onda prozaičnost zadatka “očučava” imaginarnim razgovorom s naručiteljem, preimenovanjem u Velvet Melancholia itd. Kustosica Marina Viculin poželjela je proširivanje suradnje s umjetnicom čiju izložbu ionako planira 2013. godine, BLOK kako je već naglašeno jedini radikalizira i razotkriva samu libidinalnu i narcisoidnu strukturu projekta. Narudžba Kornela Šepera svakako ispada iz do tada postavljenih okvira, i zbog nemogućnosti čitanja u njoj “utilitarnih” i fahovskih veza (barem ne očitih), kao i činjenicom da je sudeći po opisu, stvarni susret naručitelja, umjetnice i kćerke pisca Blaisea Cendrarsa u Bretagni, zaista upriličen. Upravo ostvareni susret – intersubjektivnost a ne zatvaranje u sebe – dokazuje postojeći, ali zablokirani, potencijal projekta a to se očituje i u njegovoj drukčijoj prezentaciji – konačno nema “viška performativnosti i značenja, eksperimenta, traženja umjetničke slobode itd.” koji je vidljiv u prezentacijama drugih realizacija (opet samo na temelju opisa na službenoj stranici MSU-a).

Nije li simptomatično da Kornel Šeper, od svih koji su do sada sudjelovali, nije kustos/kritičar? Ne pokazuje li to da on nije ni opterećen nametnutim zadatkom lovljenja u mutnom, hvatanja i puštanja tako proglašene umjetničke slobode, koja proklizuje između “privatnog i javnog”, kreativnosti i ispunjavanja uputa, granica i njihova rušenja – i konačne “izvedbe” izborene slobode unutar muzejske zgrade? Ovdje se vraćam i na ranije postavljeno pitanje. Ako projekt i ne tvrdi da se bavi eksplicitno “odnosom”

umjetnika i kustosa – ovdje predstavljenog kroz libidinalnu dinamiku žudnje, prekoračenja zakona i kazne, jasno je da ne zadire šire od pojednostavljene polarizacije “slobodnog” umjetnika i umjetničke “institucije” – sklopa kritičara, kustosa, muzeja, HZSU-a kad smo već kod “slobode”, Ministarstva, tržišta; ne prihvaćajući ni ono što su i prvi “institucionalni kritičari” 70-ih znali – da su umjetnik i njegova “sloboda” itekako njen sastavni dio. Kao što kreira iluziju da još uvijek živimo u vremenu kada su svjetovi međusobno nedostupni (barem na virtualnoj razini nisu) a putovanje romantično i posebno iskustvo, tako obnavlja i romantični mit o umjetniku koji traga za svojom biti i svojom slobodom.

Ne bi li onda bilo puno zanimljivije, pa i uz rizik populističnosti i povinovanja televizijskim formama ispunjenja želja gledatelja – uputiti otvoreni poziv i pozvati one koji uistinu osjete želju za sudjelovanjem, umjesto kustosa koji s umjetnicima ionako svakodnevno surađuju pa im to ne predstavlja nikakvo očiđenje svakodnevice? Zašto bi samo kulturni radnici i kustosi poželjeli “stvarati neobične veze” između Pariza i Zagreba, zašto bi pleonastično naručivali radove umjetnika koje ionako planiraju izložiti, “ekskluzivno” opet kao s Marsa naručivali vinile koji se ionako mogu naručiti preko e-baya; postoji li netko tko, za razliku od većine kustosa i kulturne kreme, nikad nije ni bio u Parizu, a kamoli u “neobičnoj” vezi s njegovom kulturnom scenom i netko tko si uostalom takvu ili bilo kakvu vezu s Parizom ne bi mogao ni priuštiti? Možda bi takav netko, ili netko opet potpuno drugačiji, bio zaista u stanju ispuniti umjetničin zahtjev “očekivanja ispunjenja želje”? Možda bi tada te želje i njihova fantazmatska snaga zaista afirmirale “slobodu kroz kušnju”, smrvile sve barijere i istinski se prepustile “neočekivanim zahtjevima naručitelja” u još neočekivanim ispunjenju njihove želje? Možda bi, umjesto klišeja maniriziranog psihologiziranja umjetničkog subjekta i umišljenja bolesti – umjetničke slobode, takav zahtjev, takva želja sunovratila u nepovrat i sam koncept umjetničke slobode, i samu fikciju umjetnosti? Možda bi naložio umjetnici ispunjenje tri želje, ali bi raskinuo ugovor i ne bi je pustio? Što bi u tom slučaju preostalo kao plijen koji se iz takvog pohoda “nosi”? I tko bi ga nosio? Možda bi se u tom trenutku kao relevantan ukazao i ovaj poziv – želja!, koju ovdje posredno prisvajam i prenosim: “Želim odmoriti sebe od rada, sebe od sebe, društvo od sebe, društvo od umjetnosti, želim da se umjetnost odmori od umjetnosti” (Igor Grubić).

U vremenu kada nam se upravo koncept slobode nudi kao porobljavajuće oružje, izvjesno je da upravo taj koncept iznova treba promisliti i “oteti” od potpune depolitizacije. Slobode, svakako ne umjetničke slobode.

Hoteći postaviti tek skicozno nekoliko pitanja, možda sam napisala i previše.

Ali opet, činilo mi se da postavljanje ovih pitanja jedino ima smisla, dakle kao odgovor na određenje želje – odnosno pozvana da postavim zahtjev – mogu jedino zaželjeti preispitivanje njegovih postavki. Kroz dijalog ili individualnu refleksiju. Međutim, to ne znači da ovim verificiram ovaj mail kao moj odgovor na poziv suradnje u projektu – kao što se ni poziv za ovakav projekt ne može temeljiti na jednom mailu, tako se ni odgovor na taj mail ne može smatrati pristankom na suradnju. Tko određuje zapravo kad je suradnja uspostavljena i hoće li se ona i reprezentirati u muzeju kao suradnja? Umjetnica ili naručitelj. Ima li naručitelj pravo sudjelovanja u reprezentaciji te suradnje i ako ne, zašto nema, i kakva je to onda suradnja? Ima li naručitelj moć odrediti je li se ona desila ili nije, ili samo umjetnica? Dakle za kraj, pitanje koje se upravo tiče “realizacije” – koji su to uvjeti koji moraju biti ispunjeni kako bi poziv na suradnju ušao u kategoriju “realiziranih projekata” na stranici muzeja? Mislim da je to vrlo ozbiljno pitanje i ne može biti rezultat individualne slobodne umjetničke odluke. Kao što je svakom umjetniku jasno da njegova reprezentacija ne može biti slijepo prepuštena muzeološkoj praksi, ne vidim zašto bi isti taj umjetnik to zaboravljao kod reprezentacije suradnje i suradnika u svom projektu. Nadam se da će neka od svih ovih pitanja i za tebe imati smisla. Puno pozdrava, Ivana

Poruka je konačno stigla. Bila sam vrlo iznenađena, bijesna i zbunjena njezinim sadržajem i načinom obraćanja. Imala sam potrebu razgovarati o tome. Prva reakcija bila je proslijediti je Tihomiru.

.....
Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Tihomir Milovac

Primatelj: Amela Frankl
.....

[...] činjenica je da komocija koju imamo mi u institucijama mnoge smeta ali ja uvijek ponavljam: sve ima svoje prednosti ali i mane. Zanimljive su opaske i o njima možemo kad se sljedeći put vidimo. mislim da je tekst za razmotriti za objavljivanje na kraju projekta. zasigurno će popuniti važnu nišu u projektu. Zapravo je dobro da imamo i ovakvih reakcija. Gle kako se stvari dobro i nadasve neočekivano sklapaju. Tko bi rekao da je Bago inicirala, istina nenamjerno, reakciju Ide Biard. I doista me čudi da Bago ne vidi premreženost koju projekt sadržava, a sve je prisutnija. mislim da slobodu ne treba instrumentalizirati kako to, čini mi se traži Bago. Možda je u projektu prisutna manipulacija, što ti možda nije ili pak je bila namjera,

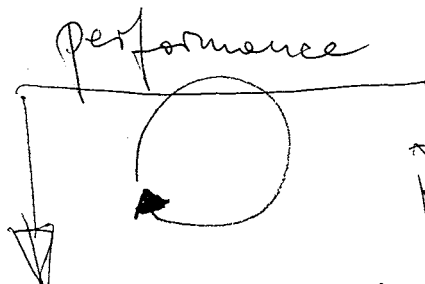
ali baš zato, hajdemo vidjeti može li se drugačije i ima li prostora neplaniranom, slučaju ili nečemu što još nismo definirali kroz literaturu, što naprosto traži nove oblike razumijevanja. Nije točna Bagina konstatacija da su narudžbe dio profesionalnih obaveza. Pa kad i jesu, čudi me da ne prepoznaje vrlo jasnu psihološku disciplinu koja se ovdje razvija, ekstenzija sebstva na drugog, drugo ja, zamjena uloga, itd. da spomenem samo jednu dimenziju projekta iz pozicije naručitelja. Ja ne bih o želji tako govorio kako to definira Bago. Njena definicija želje krajnje je politička u smislu slobode kao političkog pitanja. Možda baš suprotno, radi se o hodanju po rubu što se meni uvijek čini zanimljivije od jasnih definicija. Bago bi rekla, kustosi love u mutnom. Meni je doista zanimljivija mutna nego bistra voda, složena nego jednostavna psihološka slika, sputanost i “nesloboda” od vlastite slobode na račun nekog drugog. O svemu ovome treba voditi računa pa i o Baginim opaskama dok dalje radimo i ovo njeno pismo bih predložio da bude dio projekta kako je i tražila upravo zato jer ti je projekt jači od tvog ega i libida kako to kaže Bago.

Pozdrav,

Tihomir

Tihomirov komentar me ohrabrio, no trebalo mi je više vremena i odmaka. Gotovo tri mjeseca intenzivnog rada na pismu, svojim osjećajima. Dug i nelagodan proces propitivanja bio je nužan kako bih zauzela stav i pronašla način za realizaciju rada.

performance

↓ riskantno:
 prijat redim talo mesto
 hit prirodna pas deper,
~~Ata~~ opesnost od hitke IB,
 oledati sobom i svojim osjecajima

dislektus
 interviu
 jednostavno
 racionalno
 nepobitno
 ne znam što je
 ilustracija peradoksa
 moide j red, moide ne
 objasniti dislektus ljudima kreacija dijaloga
 ljudi koji daju partipiraju! n' oni žive
 paradoks je su dosti ade nemaju jed su
 publika, da li postoji red
 red sa samom sobom pa savladavanje emocija

1. siječnja 2012.Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Amela Frankl

Primatelj: Ivana Bago DeLve

Ivana,

u mailu pišeš da bi htjela, prije nego što odlučite o svojoj narudžbi, razgovarati o projektu jer ti je nerazumljiv i problematičan. Naravno, rado ću odgovoriti na sva tvoja pitanja i nejasnoće vezane uz projekt. U Zagrebu sam i bilo bi odlično da se što prije vidimo jer krajem mjeseca putujem.

Pozdrav,

Amela

13. siječnja 2012.Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Ivana Bago DeLve

Primatelj: Amela Frankl

Draga Amela,

Nadam se da si dobro u novoj godini! Ja zapravo nemam više pitanja od onih koja sam već postavila a djelomično na njih i odgovorila iz svoje perspektive u samom mailu. Možemo se svakako naći, iako ja sad imam nekoliko deadlinea i nije baš dobro razdoblje, baš ću krajem mjeseca imati više vremena. Mislim da se moj mail sam po sebi mogao shvatiti kao narudžba, ovisno o tome kakav je bio odgovor na njega. Jer nije to sad da ja tražim neka razjašnjenja i odgovore koji bi me onda doveli do toga da napravim narudžbu. Nego naprosto, postavljam ta pitanja koja potencijalno mogu utjecati na neko samopropitivanje unutar projekta. Mislim da je u bilo kojem slučaju super da se nađemo ako stignemo obje, jer bih voljela s tobom razgovarati, ali zapravo sam sigurna da neću imati neku narudžbu samu po sebi, to govorim jer znam da ti je važno planirati projekt dalje.

Puno pozdrava,

Ivana

Ivana nije smatrala potrebnim dalje razgovarati o pismu. Nastavila sam raditi na narudžbi, pronašla rješenje i koncipirala performativni rad krajem ožujka.

27. ožujka 2012.

.....
Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Amela Frankl

Primatelj: Ivana Bago DeLve

Kopija: Tihomir Milovac
.....

Pozdrav Ivana,

javljam ti se vezano za projekt Što nosim.

Nisam mogla odgovoriti na tvoja pitanja postavljena u mailu a koja su trebala poslužiti za samopropitivanje unutar projekta.

Problem je što u svom mailu nisi zauzela poziciju naručiteljice, već kustosice. Analiziraš, kritiziraš i pišeš o radu a da ga, kao što si i sama spomenula, nisi niti vidjela. Smatram da si za minimum suradnje i dijaloga prethodno ipak morala pogledati rad. Zbog toga su tvoja pitanja i analiza projekta za mene neutemeljeni.

Htjela sam te obavijestiti da idući tjedan predstavljam narudžbu unutar koje ću pročitati tvoj mail kao jedinu moguću osnovu za eventualnu realizaciju rada.

Radovalo bi me da se vidimo u Ekstenziji.

Pozdrav,

Amela

130

Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Ivana Bago DeLve

Primatelj: Amela Frankl

Kopija: Tihomir Milovac MSU

Pozdrav Amela,

Hvala ti na obavijesti i pozivu na prezentaciju projekta. Žao mi je da moja pitanja i analize smatraš neutemeljenima. PR i najave projekta također su njegov dio, za mene jako važan – a analizirala sam upravo to, artikulaciju projekta kroz dostupnu dokumentaciju na internetu i mailing listama.

Također sam analizirala ulogu koju suradnici koje si pozvala u projekt imaju u samoj realizaciji i prezentaciji projekta na primjerima koji su mi bili poznati bez obzira što ih nisam "vidjela". Zamjerila sam ti to što si korespondenciju s Idom Biard objavila bez dozvole, i što ju nisi obavijestila da ćeš imati prezentaciju projekta, i što naručitelji – vjerujem da ne svi, ali dakle svakako u nekoliko slučajeva koji su meni poznati – nemaju mogućnost uvida i "dijaloga" oko načina na koji će narudžba biti prezentirana. Ako se u ovom primjeru Ide Biard staviš u drugu poziciju i zamisliš da si, na primjer, pozvana da imaš samostalnu izložbu, i da na toj izložbi kustos bez tvog znanja pokaže vašu korespondenciju, ne najavi ti datum otvorenja izložbe i pošalje najavu bez konzultacije s tobom i tvojim suradnicima, pretpostavljam da bi mislila da to nije u redu. Ne bi valjda morala "vidjeti" izložbu da to zaključiš.

Žao mi je također da misliš da nisam pokazala "minimum suradnje i dijaloga". U mail kojeg sam ti napisala uložila sam puno vremena i energije, kao i dobronamjernosti, unatoč tome što sam ga pisala kritički. Ti si mi na njega odgovorila nakon više od mjesec dana, tek predlažući da se nađemo, pa tako od tebe nikad i nisam dobila pisani trag ikakvoga tvoga stava.

Također mi je bilo stalo do toga da svoje kritike projekta i mišljenje o njemu izrazim otvoreno, jasno, u direktnoj i pisanoj komunikaciji s tobom, umjesto da prakticiram kod nas čest oblik "usmene kritike iza leđa". Jesam li pokazala više suradnje i dijaloga od onih koji ti neće direktno reći ništa loše o tvom radu, možda će se i pretvarati da im se sviđa, ali će rado s drugima negativno govoriti o njemu? Od onih od čije eventualne usmene kritike ili komentara nećeš imati pisanog traga kojeg ćeš moći iskoristiti za projekt? Kome se sviđa tvoj projekt, tko se samo pretvara da mu se sviđa, a tko samo šuti? Zašto je jedini odgovor na neku kritiku kontranapad da je neutemeljena, pogrešno postavljena i ne pokazuje spremnost na suradnju i dijalog? Nisi mogla odgovoriti na moja pitanja i analize, i onda tu nemogućnost prebacuješ na mene. Istakla sam i pozitivne potencijale projekta, u kojima sam naglasila

da kada se zaista uspostavi "suradnja i dijalog" on svakako može imati smisla. U mom slučaju, taj je dijalog bio takav da si mi evo javila da izvodiš projekt, hladno i kao gotovu činjenicu koja nije otvarala mogućnost "suradnje i dijaloga" na temelju toga što meni predbacuješ nedostatak istih. Uz to si mi održala bukvicu kako sam se postavila i kako sam se trebala postaviti. Valjda ja kao pozvana naručiteljica biram kako ću se postaviti i što ću naručiti. Ja sam ti zaista dala mogućnost da shvatiš moj ambivalentni mail kako si god htjela, a sve ostalo je ovisilo "o odgovoru na njega", to je značilo neko moje odustajanje od uloge naručiteljice kao nekoga tko izdaje naredbe i kontrolira situaciju, a sve drugo je bilo na tebi kao i tvom osjećaju odgovornosti, poštovanja i suradnje – među ostalim i prema meni. Smatram da je tvoja odluka da čitaš moj mail kao jednu od mogućih osnova za realizaciju rada interesantna, to bi mogla biti zanimljiva izvedba, i žao mi je da me o tome nisi na drukčiji način obavijestila. Iako ostaje u formi monologa, jer na kraju sam jedino ja ta koja evo i sada piše i izražava svoje mišljenje, dok ti šutiš a istovremeno se žališ na nedostatak dijaloga.

Također mi je žao što je MSU nakon pogreške s Idom Biard zbog koje se ona formalno i žalila istoj toj instituciji pa se oni sada tom žalbom i bave, ponovio grešku citiranja privatnih mailova bez dozvole kao i upotrebe imena bez potvrde suradnje. Da si me ti ili netko iz MSU pitala sudjelujem li u projektu, odgovorila bih ti. Na koncu je ova najava ispala zapravo kao neka zanimljiva podudarnost, koja nema veze s tvojim projektom, ali ima s jednim drugim, pa ću je ipak moći iskoristiti.

Nadam se da će drugi suradnici u projektu pokazati više utemeljenosti, više angažiranosti, više spremnosti na minimum suradnje i dijaloga, i više svega onoga što ja nisam. Nadam se također da neće biti među onima koje će ta suradnja oneraspoložiti i oduzeti im energiju nego će ih razveseliti i osnažiti. Premda znam naravno da si na kraju najvažnija ti i da je najvažnije kako se ti osjećaš, pa se nadam da se ti osjećaš odlično i da si zadovoljna. Želim ti također i puno uspjeha u daljnjem radu.

Srdačno,

Ivana

10. travnja 2012.

Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Amela Frankl

Primatelj: Ivana Bago DeLve

Kopija: Tihomir Milovac MSU

Ivana,

Poštujem tvoju uloženu energiju u kritiku koju si mi poslala i predložila je kao osnovu za samopropitivanje unutar projekta. Razumijem da si je temeljila na tebi najvažnijim elementima: materijalu s mailing lista, PR-u, najavama projekta i na komentarima koje si čula od drugih sudionika.

Pažljivo analizirajući sve što si napisala, pronašla sam i zanimljivih komentara i poneko korisno pitanje, no u cijelosti sam zaključila da na tvoju kritiku projekta, kao što sam ti već napisala u mailu od 27. ožujka 2012. ne mogu odgovoriti, jer nisi vidjela rad. Mailing, PR projekta i komentari "rekla-kazala" nisu po meni dovoljno solidna osnova za ozbiljan proces samopropitivanja.

Ipak, usvojila sam i prilagodila se tvom načinu sudjelovanja u projektu i na tvoju sam narudžbu odgovorila jasno i transparentno, onako kako se od mene i očekuje, radom, 4. travnja 2012. u Ekstenziji.

Pozdrav, Amela

.....
Dokument: *mail*

Pošiljatelj: Ivana Bago DeLve

Primatelj: Amela Frankl

Kopija: Tihomir Milovac MSU
.....

Amela,

Tvoj rad i način na koji ga Muzej predstavlja javnosti je rekla-kazala. Kako jedan muzej može poslati najavu u kojoj se pita sudjeluje li netko u projektu ili ne? (a bez da je to dogovoreni koncept oko kojeg su svi složni?). Pritom naravno da automatski sudjelujem jer je tu moje ime a ljudi koji to čitaju pojma nemaju da ja prvi put vidim tu najavu, nego me još i zovu i pitaju me o čemu se tu radi na primjer. Da ne kažem da je tu i ime udruge koja nije moje privatno vlasništvo i koju se također ne može razvlačiti po nekim mailing listama kako kome padne na pamet. Jedna takva institucija morala bi potpisivati ugovore sa svim sudionicima za apsolutno svaku vrstu suradnje, a ovdje se na službene mailing liste muzeja šalje neka cirkusantska najava – na osnovu čega – neke moje prepiske s tobom, koja nemaš nikakve službene ovlasti u muzeju. Valjda bi MSU, koji je producent tvog projekta, trebao svakom suradniku prije nego ga tako nazove poslati službeni poziv u projekt a onda potpisati i ugovor, ako već to radiš u MSU a ne u nekoj kavani. Dakle eto to je za mene rekla-kazala. Na taj način može i tebe i Muzej tužiti kome padne na pamet, za neovlašteno korištenje imena, korespondencije i svega ostaloga, što bih, da imam vremena i da mi fali obaveza a i zabave u životu, i napravila ako treba da dokažem svoju poantu. Meni je to sve skupa na osobnoj razini bilo čak i zabavno, ali principijelno ne podnosim takve stvari. Da si me lijepo nazvala, napisala mi neki normalan mail, predložila neke datume, pitala da li mi odgovaraju, pitala me što mislim o tvom prijedlogu jer podrazumijeva se da i ja želim biti na svojoj narudžbi i da se barem formalno pita neki moj stav o tome, itd. itd., sve bi bilo ok, dapače, bilo bi super, ja bih došla na tvoju izvedbu i rado bih sudjelovala u raspravi. Da mi se još pritom muzej obratio i poslao mi najavu prije nego je išla na liste, također bi sve bilo ok. Međutim, ti – kao i muzej koji kao da to veze nema s njima nije se ni oglašavao – si

svojim odnosom prema meni kao SURADNICI – zaboravi sada sadržaj te suradnje – jednostavno postupila neprofesionalno i bezobrazno. Ako ni ti ni Tihomir niste shvatili da je etika suradnje bila jedna od glavnih poanti moje kritike – i u mom prvom i u prošlom mailu – onda bolje da nisam ništa ni započinjala. Ja kao suradnica izlazim nezadovoljna iz tvog suradničkog projekta koji se temelji na zadovoljavanju suradničkih želja, a ti si time zadovoljna? ok. To mi je i jasno jer je projekt kao što sam i napisala naoko suradnički, a zapravo izrazito egocentričan – suradnjom do osobne slobode i tuđe frustracije – to bi mogao biti njegov slogan.

Čestitke, dakle, još jednom na realiziranom radu i hvala ti na ovom odgovoru. Nema potrebe da se dalje odgovara na ove moje mailove – ispričavam se što pišem još jedan mail ali evo ne mogu si pomoći – zapravo molim te da mi ne odgovaraš jer vidim da jedini smjer u kojem tvoji odgovori idu je da se potvdi kako je sve što si ti napravila divno i krasno, a sve ono što sam ja neutemeljeno.

Molim također, budući da sam bez svoje eksplicitne potvrde sudjelovanja u projektu postala njegova sudionica, da mi se naknadno sastavi autorski ugovor sa odgovarajućim honorarom kojega ćete predložiti za moj doprinos, intelektualni i emocionalni. Ako planirate u katalogu objavljivati moj mail, kao što mi je Tihomir jednom prilikom sugerirao, pristat ću na to jedino pod uvjetom da se objavi čitava naša prepiska – uključujući i ovaj mail – kao i najava projekta.

Hvala i srdačno,

Ivana